

בני דוד עלי

מכינה ישיבתית לצה"ל | ישיבה לבוגרי צבא | ישיבה גבוהה

עין טובה, פסיעה גסה ומכלול / פרשת בלק

מה עומד לפנינו כמכלול, כהגדרה כוללת. דבר ראשון דע לפני מה אתה עומד, ורק אחר כך, אחרי העמדה העקרונית, יורדים לפרטים, וזה נראה אחרת לגמרי, הפרופורציות, מרכז הכובד, השפה שבה האדם משתמש.

אברהם אבינו ידע להסתכל על המכלול, הוא נלחם בעבודה זרה, זאת שעסוקה בזווית שונות של המציאות ורואה בזווית אחת את הכל. אברהם שבר את הפסלים, שבר את המבטים הקצרים והחד צדדים והרגיל את העולם כולו במבט כולל. "כולך יפה רעיתי וממון אין בך", זה לא נכון, בכולם יש מומים. אבל "כולך", כשאנחנו מדברים על המכלול, "כולך יפה רעיתי ומון אין בך" מתוך פסוקים אלו של שיר השרים אנחנו מקבלים את השבת.

המשנה במסכת אבות מציגת את אחד ההבדלים היסודיים בין בלעם הרשע ותלמידיו ובין אברהם אבינו וחניכיו. וזאת סוגי העין הרעה מול עינינו הטובה של אברהם. בלעם מנסה כל פעם לראות רק את הקצה של מחנה ישראל, "אפס קצהו תראה וכולו לא תראה". העין הרעה, עין שנתפסת לקצה, נתפסת לאירוע מסוים, לצד מסוים, לזווית מסוימת. נצמדת אליה וראה בה את ההגדרה, העיקרון והעמדה. עין רעה, עין שלא יודעת שבכדי להגדיר, כדי ליצור תפיסה יסודית, צריך לראות את

המכלול. רק המכלול, כמה שיותר מכלול, נותן אפשרות לתת הגדרה יותר אמיתית, קולעת ושלמה. רק אחרי הגדרה כוללת אפשר לרדת מחדש אל הפרטים. אם מישהו ניקה את הבית והוא אומר ש"הבית נקי", יבוא אדם אחר וימצא לכלוך, הוא לא יוכל לומר "הבית מלוכלך", זה לא נכון. הבית נקי אבל יש בתוכו לכלוך. צריך מאוד להבחין בין פרט לכלל.

הגמ' אומרת שבמהלך השבוע אנו חוטאים בפסיעה גסה שפוגעת בראיה שלנו. במהלך השבוע אנחנו עסוקים בכל מיני משימות שונות ומשונות, רצים לפה, רצים לשם. ממהרים להגדיר, ממהרים להביע דעה, ממהרים להדביק תוויות. זאת פסיעה גסה, משהוא בראיה שלנו לא שלם, חלקי. בליל שבת אומרת הגמ' אפשר לתקן את הראיה, כשאנחנו מביטים על כוס הקידוש, על היין, על המבט הכולל של שבת. שהיא לא אחת מהזוויות של הבריאה ואחד מששת ימי המעשה. "ויכלו השמים", הכללות, השמים והארץ, בכללותם. "ויכלו אלוקים את כל אשר עשה". באה השבת בא המכלול.

עין טובה בשבת, עין טובה לעולמו של הקב"ה, עין טובה בבין אדם לחברו, על העם, על התורה. עין טובה זה לא טשטוש הפרטים, זאת לא רמאות ולא הונאה. בוודאי שיש פרטים, וחלקם פרטים שדורשים תיקון. אבל עין טובה, זה מה שקודם לדיון על הפרטים.